

USMERNENIE K POSKYTOVANIU POMOCI PRE OBČANOV UKRAJINY – DOPLNENIE USMERNENIA ZO DŇA 02.03.2022

Dovoľujeme si Vás bližšie informovať o poskytovaní pomoci v hmotnej núdzi príbuzným a blízkym osobám detí, ktoré ponechali rodičia v ich starostlivosti a o poskytovaní dotácií v zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dotáciách“).

1.) Poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi osobám, ktoré prichádzajú na územie SR s deťmi, ktoré nemajú zákonného zástupcu (rodiča):

V súvislosti s riešením situácie maloletých detí z Ukrajiny uvádzame, že v zmysle § 30 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) za cudzinca, ktorý nenadobudol plnoletosť vyhlásenie 2002c184z480p01a.vp (slov-lex.sk), ktorým začína konanie o poskytnutie dočasného útočiska podáva jeho zákonný zástupca alebo súdom ustanovený opatrovník. Maloletý musí byť prítomný pri podávaní vyhlásenia. Zastupovanie maloletých a povinnosť maloletého byť prítomný pri podávaní vyhlásenia je ustanovené z dôvodu zamedzenia fiktívnym žiadosťami o poskytnutie dočasného útočiska. V nadväznosti na uvedené, dočasné útočisko maloletým deťom by malo byť udelené len spolu s jeho zákonným zástupcom, resp. súdom ustanoveným opatrovníkom. Vzhľadom na uvedené, ak žiadateľ o poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi (ďalej len „PHN“) a maloleté deti predložia úradu preukazy cudzinca žiadajúceho o poskytnutie dočasného útočiska, resp. doklady o tolerovanom pobyte na území SR s označením „ODÍDENEK“, tak žiadateľ je ich zákonným zástupcom alebo súdom ustanoveným opatrovník a tieto deti sú spolu so žiadateľom považované za členov jednej domácnosti. V tejto súvislosti uvádzame, že úrady pri posudzovaní okruhu domácnosti vychádzajú z predložených dokladov vydaných cudzineckou políciou. Úrad vytvorí spoločný okruh na základe informácií od žiadateľa v nadväznosti na § 3 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pomoci v hmotnej núdzi“) a PHN poskytne domácnosti, ktorá si teraz na území SR spoločne zabezpečuje svoje životné podmienky.

Príklady, ktoré môžu nastat’:

- plnoleté zaopatrené dieťa, ktoré nie je možné zlúčiť podľa informácií, ktoré má úrad k dispozícii so žiadnou rodinou, je možné posudzovať samostatne a poskytnúť mu základnú dávku ako jednotlivcovi,
- plnoleté nezaopatrené dieťa (študent denného štúdia študujúci na území SR), zo strany úradu je potrebné overiť povolenie na pobyt a skúmať, či mu vysoká škola neposkytuje štipendium,
- matka so svojím dieťaťom a jej maloletá sestra, ak sa všetci preukážu dokladom o tolerovanom pobyte odídence, resp. preukazom cudzinca žiadajúceho o poskytnutie dočasného útočiska, je možné ich zlúčiť do jednej domácnosti.

V súvislosti s maloletými deťmi z Ukrajiny, ktoré prichádzajú na územie SR bez zákonného zástupcu, je potrebné rozlišovať, či bol súdom ustanovený opatrovník alebo súd rozhodol o náhradnej rodinnej starostlivosti, a to nasledovne:

- a) ak súd ustanovil opatrovníka, deti tvoria pre účely posúdenia PHN spoločnú domácnosť so súdom ustanoveným opatrovníkom, ktorému bol udelený tolerovaný pobyt na území SR, resp. ktorý požiadal o dočasné útočisko. Môžu nastať napr. nasledovné situácie:
 - deti tvoria spoločnú domácnosť so starými rodičmi, inými príbuznými, resp. osobami, s ktorými nemajú príbuzenský vzťah,
 - ak si občania SR, ktorí sú poberateľmi PHN s 3 svojimi deťmi vezmú do opatrovníctva 2 deti z Ukrajiny, tieto budú s nimi tvoriť spoločnú domácnosť,
 - ak si do opatrovníctva vezme dieťa slovenská rodina, ktorá má príjem, je zamestnaná, skúma sa výška príjmu do rodiny a hmotná núdza sa spravidla neposkytuje.

- b) ak súd rozhodol o náhradnej rodinnej starostlivosti podľa zákona č. 627/2005 o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa“), nezaopatrené dieťa zverené do náhradnej rodinnej starostlivosti nepatrí do spoločnej domácnosti pri posúdení nároku na PHN v zmysle § 3 ods. 6 písm. a) zákona o pomoci v hmotnej núdzi, čo znamená, že toto dieťa nie je možné posudzovať spoločne so 3 žiadateľom o pomoc v hmotnej núdzi. Pre toto dieťa je možné poskytovať príspevky v náhradnej starostlivosti s prihliadnutím na podmienky zákona o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa.

V súvislosti s poskytovaním PHN si Vás dovoľujeme informovať, že pripravujeme dvojjazyčné tlačivá žiadostí o PHN, a to v dvoch jazykových verziách (slovensko-ukrajinskej a slovensko-anglickej). Zároveň uvádzame, že žiadosti o PHN boli doplnené aj o informáciu k spracovaniu osobných údajov v zmysle zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Upravené tlačivo žiadosti o PHN v slovensko-anglickej verzii Vám zasielame v prílohe (slovensko-ukrajinská verzia žiadosti Vám bude zaslaná bezodkladne po doručení prekladu) a žiadame Vás, aby ste pri poskytovaní PHN zabezpečili používanie týchto upravených tlačív.

2.) Poskytovanie dotácií po integrácii detí do škôl:

V súlade so zákonom o dotáciách, po integrácii detí utečencov do škôl, ak bude dieťa utečenca, azylanta, alebo iného cudzinca legálne sa zdržiavajúceho na území SR, navštevovať materskú školu (ďalej len „MŠ“) alebo základnú školu (ďalej len „ZŠ“) a splní podmienky pre poskytnutie dotácie (zúčastní sa výchovno-vzdelávacieho procesu v MŠ alebo vyučovania v ZŠ, odoberie stravu a patrí do niektorej z oprávnených skupín detí) je možné dotáciu na stravu na takéto dieťa poskytnúť.

Nakoľko, občania z Ukrajiny majú možnosť požiadať o PHN a predpokladáme, že túto možnosť väčšina z nich aj využije, t.j. keď sa tieto deti z domácností, ktorým sa poskytuje PHN (ďalej len „deti v HN“) začnú zúčastňovať výchovno-vzdelávacieho procesu v MŠ a

vyučovania v ZŠ a odoberú obed, bude im možné poskytnúť dotáciu na stravu v zmysle § 4 ods. 3 písm. b) zákona o dotáciách.

Zároveň tiež uvádzame, že v prípade, ak by rodina takéhoto dieťaťa z Ukrajiny nepožiadala o PHN, resp. pred integráciou dieťaťa do školy nestihla o poskytnutie PHN požiadať, t.j. dieťa by nemalo status dieťaťa v HN, je možné takémuto dieťaťu v ZŠ a v poslednom ročníku MŠ poskytnúť dotáciu na stravu aj v zmysle § 4 ods. 3 písm. c) zákona o dotáciách, nakoľko rodičia tohto dieťaťa si nemôžu uplatniť nárok na tzv. zvýšený daňový bonus podľa § 33 ods. 1 písm. c) zákona č. 595/2003 o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (rodič poberajúci daňový bonus na dieťa v inom štáte, podľa iného právneho predpisu, spĺňa podmienku, že si tento bonus neuplatnil). V zmysle § 4 ods. 3 písm. c) zákona o dotáciách zákonný zástupca dieťaťa, resp. osoba v ktorej starostlivosti dieťa je, má povinnosť neuplatnenie si tzv. zvýšeného daňového bonusu preukázať zriaďovateľovi čestným vyhlásením, a to aj v prípade občanov z Ukrajiny, nakoľko ak napr. žena s dvomi maloletými deťmi príde v súčasnosti za manželom, ktorý na území SR už dlhodobo pracuje, tento rodič dieťaťa môže mať nárok na uplatnenie si zvýšeného daňového bonusu podľa § 33 ods. 1 písm. c) zákona č. 595/2003 o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Vzor čestného vyhlásenia o neuplatnení si zvýšeného daňového bonusu bude preložený do ukrajinského a anglického jazyka. Po preklade Vám bude dodatočne zaslaný.

V tejto súvislosti uvádzame, že dotácia na stravu podľa § 4 ods. 3 písm. c) zákona o dotáciách sa poskytuje dieťaťu v prípade, ak dotáciu nie je možné poskytnúť podľa § 4 ods. 3 písm. a) alebo podľa § 4 ods. 3 písm. b) zákona o dotáciách. V nadväznosti na uvedené, v prípade ak 4 dieťaťu z Ukrajiny bude poskytnutá dotácia na stravu z titulu neuplatnenia si zvýšeného daňového bonusu je nevyhnutné, aby zriaďovateľ v prípade zmeny statusu dieťaťa na dieťa v HN (po poskytnutí PHN, najskôr v mesiaci apríl 2022) o zmenách v zoznamoch oprávnených detí informoval úrad.

Za správnosť údajov v zozname oprávnených detí na poskytnutie dotácie zodpovedá zriaďovateľ.

Zároveň uvádzame, že deťom z Ukrajiny integrovaným do škôl v súlade so zákonom o dotáciách za splnenia podmienok v zmysle § 4 ods. 1 zákona o dotáciách bude možné poskytnúť od mesiaca september 2022 aj dotácie na školské potreby.